

22. Simanova S. N. E'fektivnost' lecheniya detej s zabolevanijami oporno-dvigatel'nogo apparata v usloviyah ortopedicheskix grupp doshkol'ny'x obrazovatel'ny'x uchrezhdenij (kompleksnoe kliniko-sociologicheskoe issledovanie): avtoref. ... dis. kand. med. n.: 14.01.19 – detskaya xirurgiya; 14.02.03 – obshhestvennoe zdorov'e i zdravooxranenie / Svetlana Nikolaevna Simanova. – M., 2010 – 26 s.

Беседа В. В. Нарушения осанки у детей раннего и дошкольного возраста (обзорный анализ современного состояния проблемы)

В статье рассматриваются дискуссионные вопросы современного состояния проблемы нарушений осанки у детей раннего и дошкольного возраста. При довольно большом количестве исследований проблема сколиоза по-прежнему актуальна, так как до конца невыясненными являются причины возникновения сколиозов, что предопределяет значительную долю идиопатических видов сколиоза. Основополагающей проблемой решения преодоления сколиозов у детей является определённая разрозненность исследований в педагогике и медицине, широкая вариативность применяемых эмпирических методов, а, главное, отсутствие единого теоретико-методологического фундамента в коррекционной педагогике для решения данной проблемы. Ситуация осложняется тем, что вопросы коррекции нарушений осанки у детей раннего и дошкольного возраста недостаточно освещены в теории и методике коррекционного физического воспитания: не разработаны адекватные методики диагностики осанки детей раннего возраста, а также пути коррекции нарушений осанки средствами физического воспитания.

Перспективы дальнейших исследований видятся в разработке единой концептуальной базы профилактики и коррекции нарушений осанки у детей раннего и дошкольного возраста средствами физического воспитания.

Ключевые слова: дети раннего возраста, дети дошкольного возраста, нарушения осанки, коррекция, физическое воспитание.

Biesida V.V. Posture disorders in children early and preschool age (objective analysis of the current state of problem)

The article considers controversial issues about current state of posture disorders in children of early and preschool age problem. With a fairly large number of studies, the problem of scoliosis is still relevant, as the causes of scoliosis are still unclear, which predetermines a significant proportion of idiopathic scoliosis. The fundamental problem of solving the overcoming of scoliosis in children is a certain separation of research in pedagogy and medicine, wide variability applied empirical methods and, most importantly, the lack of a unified theoretical and methodological foundation in remedial pedagogy to solve this problem. The situation is complicated by the fact that issues of correction of posture disorders in children of early and preschool age are not sufficiently covered in the theory and methodology of corrective physical education: adequate methods of diagnosis posture of young children haven't been developed, as well as the ways to correct posture disorders by means of physical education. Prospects for further research are seen in the development of a single conceptual framework for the prevention and correction of postural disorders in children of early and preschool age by means of physical education.

Keywords: younger children, preschool children, posture disorders, correction, physical education.

Стаття надійшла до редакції 12.12.2018 р.

Статтю прийнято до друку 15.12.2018 р.

Рецензент: д.психол.н. Мартиненко І. В.

Рецензент: д.пед.н., проф. Супрун М.О.

УДК 376 : 371. 72

Бистрова Ю.О., Архутко О. В. ceasc.edu@gmail.com

**ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА
З ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ**

У статті висвітлено етапи та структуру регіонального експерименту, присвяченого формуванню природно-математичних уявлень в учнів загальноосвітніх шкіл та навчально-реабілітаційних центрів як ключової компетентності Нової української школи (НУШ). У рамках експерименту створено освітньо-реабілітаційний округ інклюзивного навчання. На базі Тербовлянського НВК створено команду психолого-педагогічного супроводу всіх закладів округу з інклюзивною формою навчання. Діяльність команди буде забезпечувати комплексність й безперервність діагностико-корекційної, соціальної, психолого-педагогічної, фізичної та медико-реабілітаційної допомоги для створення оптимальних умов розвитку учнів з особливими освітніми потребами та ефективної інтеграції їх у суспільство.

У статті прописано етапи експерименту: організаційно-підготовчий, діагностико-проектувальний, впроваджувальний (формувальний) і контрольно-узагальнюючий (рефлексивний). Визначено компоненти ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності» та окреслено основні завдання: розвиток особистісно-орієнтованої сфери дітей закладу; забезпечення пізнавального розвитку та диференційованого підходу до кожного вихованця з урахуванням їх психофізичних можливостей; розвиток емоційно-вольової сфери дітей з особливими освітніми потребами; розвиток мотиваційно-особистісної сфери учнів Тербовлянського

НВК та шкільного округу; забезпечення корекційно-діагностичного підходу до дітей з ООП.

Набуття компетентності стане фундаментом подальшої успішної соціалізації та адаптації дітей з особливими освітніми потребами в суспільстві.

Ключові слова: інклюзивний округ, ключові компетентності, діти з особливими освітніми потребами (ООП).

На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається реформування системи освіти, що передбачає підвищення вимог щодо якості підготовки випускників освітніх закладів, формування у них нових компетентностей – знань, умінь, навичок та способів діяльності, здатності застосовувати набуті компетенції в змінюваних умовах суспільного середовища. Однією з таких ключових компетентностей є наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати його в практичній діяльності, тобто здатність до пошуку та засвоєння нових знань, організації освітнього процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання.

Вітчизняні науковці Н. Бібік, Л. Іванова, І. Зимня, В. Липа, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Петровська, О. Пометун, К. Рейда, О. Савченко на основі вивчення зарубіжного досвіду і потреб розвитку української школи визначили одну із ключових компетентностей «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати його в практичній діяльності» [3].

Особливо значущою є формування такої компетентності в учнів з особливими освітніми потребами (ООП), адже наявність первинних порушень розвитку суттєво впливає на процес становлення пізнавальних функцій, емоційно-вольової та мотиваційно-особистісної сфери, які опосередковують можливість формування компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати його в практичній діяльності». Проблема формування зазначеної компетентності в дітей з ООП саме в рамках інклюзивного освітнього простору не було предметом окремого вивчення. Компетентність є складним утворенням, інтегрованим результатом навчання (засвоєння знань, формування умінь, навичок) та передбачає оволодіння учнем відповідними навчальними компетенціями, що включають його особистісне ставлення до них та предмету навчальної діяльності (Ю. Бистрова, В. Бондар, О. Гаврилов, І. Дмитрієва, В. Коваленко, В. Липа, С. Миронова, В. Синьов, Є. Синьова, С. Федоренко І. Цимбал, М. Шеремет).

Враховуючи значущість та актуальність проблеми, маючи досвід проведення експериментальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, багатий накопичений методичний потенціал навчання і виховання таких дітей, рішенням педагогічної ради Терехівського навчально-виховного комплексу (протокол №11 від 15 червня 2018р.) визнано доцільним продовжити статус експериментального навчального закладу і розпочати дослідно-експериментальну роботу за темою: «Формування природничо-математичних компетентностей учнів, організація та координація взаємодії освітньо-реабілітаційних установ в умовах інклюзивного округу».

Мета статті: визначити шляхи формування розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності в учнів з ООП; представити механізми організації та координації взаємодії освітньо-реабілітаційних установ в умовах інклюзивного навчання з метою консультативної допомоги закладам інклюзивної освіти з питань формування розуміння природи у дітей з ООП.

Отже, розглянемо зміст компетенцій, які мають бути сформовані в учня з особливими освітніми потребами. В аспекті пізнавальних функцій – це достатній рівень розвитку сприймання, уваги, пам'яті, мислення, мовлення (для організації процесу засвоєння знань: сприймання – осмислення і розуміння – узагальнення – закріплення – застосування на практиці). В аспекті емоційно-вольової сфери – це ейдетичні емоції, що виникають у процесі та результаті навчальної діяльності, наявність цілепокладання, досягнення навчальних цілей, самостійності та самоконтролю. В аспекті мотиваційно-особистісної сфери – це наявність позитивного ставлення до навчання, інтересу, активності, ініціативності, цілеспрямованості, мотиву та потреби здобуття знань, здатності до самовизначення та саморозвитку [1].

Таким чином, формування в учнів з особливими освітніми потребами ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати його в практичній

діяльності» є актуальною проблемою корекційної освіти, новим об'єктом оцінки корекційно-педагогічної діяльності та важливим показником якості освітнього процесу навчального закладу. Вирішення цієї проблеми полягає у впровадженні інноваційних методів діагностики, корекції, навчання та виховання дітей з ООП.

Для вирішення даної проблеми у рамках регіонального експерименту в тернопільській області створено освітньо-реабілітаційний округ інклюзивного навчання. На базі Терехівлянського НВК створено команду психолого-педагогічного супроводу всіх закладів округу з інклюзивною формою навчання. Діяльність команди буде забезпечувати комплексність й безперервність діагностико-корекційної, соціальної, психолого-педагогічної, фізичної та медико-реабілітаційної допомоги для створення оптимальних умов розвитку учнів з особливими освітніми потребами та ефективної інтеграції їх у суспільство [1, с. 12-15].

Освіта дітей з особливими освітніми потребами, з нашого погляду, є цілеспрямованою, взаємопов'язаною діяльністю вчителя і учнів, яка включає мотивацію, цілепокладання, планування, підготовку та її здійснення (різні рівні складності), рефлексію і оцінювання результатів. Психологічною основою такого розуміння є визначення О.М. Леонтьєвим загальної структури діяльності людини, яка охоплює такі компоненти:

- 1) потребу, що зумовлює мету діяльності;
- 2) дії, операції для її досягнення;
- 3) пізнавальні процеси, що забезпечують реалізацію діяльності (увагу, пам'ять, сприймання тощо) [4, с. 36-49].

Розуміючи освітню діяльність як цілісний і водночас структурований багатofункціональний процес, який має поєднати особистісно і соціально значущі чинники, визначимо компоненти ключової компетентності.

Відповідно до цієї гіпотези учень, який вміє самостійно вчитися сам визначає мету діяльності або приймає ту, яку ставить учитель; розуміє сутність природи, елементи сучасних технологій та вміє застосовувати набуті знання в практичній діяльності; виявляє зацікавленість навчанням, докладає зусиль; організовує свою працю для досягнення результату; добирає або знаходить потрібні знання, способи для розв'язання задачі, виконання завдання; правильно використовує прийоми, виконує сенсорні, інтелектуальні або практичні дії, операції на репродуктивному і творчому рівнях; усвідомлює, аналізує свою діяльність і прагне її удосконалити; володіє уміннями і навичками самоконтролю і самооцінки [6, с. 3-7].

Розглядаючи корекційно-педагогічну систему навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами як множину взаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, виділяємо наступні завдання в процесі формування компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності»:

- розвиток особистісно-орієнтованої сфери дітей закладу;
- пізнавального розвитку та диференційованого підходу до кожного вихованця з урахуванням їх психофізичних можливостей;
- розвиток емоційно-вольової сфери дітей з особливими освітніми потребами;
- розвиток мотиваційно-особистісної сфери учнів Терехівлянського НВК;
- забезпечення корекційно-діагностичного підходу до дітей з ООП.

Для реалізації вищезазначених завдань створено на базі Терехівлянського НВК команду психолого-медико-педагогічного супроводу (далі команда супроводу) освітньо-реабілітаційного округу інклюзивного навчання, діяльність якої буде забезпечувати комплексність й безперервність діагностико-корекційної, соціальної, психолого-педагогічної, фізичної та медико-реабілітаційної допомоги для створення оптимальних умов розвитку учнів з особливими освітніми потребами та ефективної інтеграції їх у суспільство. Створення такої команди дасть можливість здійснювати психолого-педагогічний супровід корекційного навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами, що навчаються в інклюзивних освітніх середовищах дошкільних та загальноосвітніх закладів Тернопільщини [2].

Впровадження експериментально-дослідної роботи на базі Терехівлянського НВК дозволить:

- по-новому формувати в учнів наукове розуміння природи і сучасних технологій;

- розвинути розуміння бережливого ставлення до потенціалу, дарованого їм природою, запобігати здійсненню деструктивних кроків (наркоманія, алкоголь тощо);
- привити вміння і бажання вчитися;
- розвинути вміння застосовувати знання в практичній діяльності;
- підготувати випускників до самостійного життя,
- на основі накопиченого досвіду здійснювати консультативні послуги іншим закладам освіти з інклюзивною формою навчання щодо організації навчально-виховного процесу дітей з ООП.

Набуття компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності» стане фундаментом подальшої успішної соціалізації та адаптації дітей з особливими освітніми потребами в суспільстві.

Наукове осмислення процесу та результатів спільного навчання дітей з ООП та здорових дітей відкриє перспективи виникнення нових напрямків досліджень соціально-психологічної та педагогічної орієнтації. Це обумовило вибір теми дослідження: «Формування природничо-математичних компетентностей учнів, організація та координація взаємодії освітньо-реабілітаційних установ в умовах інклюзивного округу».

Об'єкт дослідження: освітній процес дітей з ООП у Тереховлянському НВК та в освітньо-реабілітаційних установах, котрі увійшли до інклюзивного округу.

Предмет дослідження: система формування ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності» учнів з ООП; динаміка становлення особистості (діти з ООП та їх здорові однолітки), здатність долати труднощі та досягати успіху.

Завдання дослідно-експериментальної роботи:

- ознайомитися з інноваційними підходами до формування в учнів з ООП компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності» відповідно до нового Закону про освіту, Державного стандарту базової та середньої освіти дітей з особливими освітніми потребами;

- створити систему формування в учнів Тереховлянського НВК компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності»;

- розробити та реалізувати механізм створення команди психолого-медико-педагогічного супроводу (команда супроводу) для забезпечення освітнього та корекційно-реабілітаційного процесів в умовах інклюзивного навчання;

- виявити особливості пізнавального, емоційно-вольового та мотиваційно-особистісного розвитку вихованців Тереховлянського НВК;

- розробити методичні рекомендації для педагогічних працівників інклюзивних класів з питань змісту та технологій навчання дітей з ООП;

- забезпечити умови формування в учнів компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати їх в практичній діяльності» шляхом розробки індивідуальних рекомендацій на основі результатів попередньої діагностики; навчально-методичного забезпечення; вдосконалення професійної майстерності педагогічного колективу закладу.

Наукова новизна експерименту полягає в тому, що вперше:

- буде запропоновано систему формування в учнів Тереховлянського НВК природничо-математичної компетентності;

- буде вперше засновано команду психолого-медико-педагогічного супроводу освітньо-реабілітаційного округу (команда супроводу);

- буде доведено універсальність системи формування наукового розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати їх в практичній діяльності, для різних категорій дітей з особливими освітніми потребами незалежно від первинного дефекту;

- буде доведено, що забезпечення наступності в реалізації діагностичних і корекційно-розвивальних функцій психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу на всіх вікових етапах за умови впливу на всі психологічні функції розвитку дитини та міжособистісну взаємодію в колективі призводить до оптимізації процесу формування природничо-математичної компетентності в дітей з

ООП.

Проаналізовані, узагальнені та експериментально перевірені положення системи формування природничо-математичної компетентності для дітей різного рівня розвитку, фактологічний матеріал, психолого-методичні розробки, які будуть представлені окремою книгою, можуть стати основою для організації діяльності «Команди супроводу» регіонального масштабу з інклюзивної освіти. Теоретичні результати й висновки можуть бути використані в ході розв'язання наукових і практичних завдань формування національної освітньої політики в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.

Практичне значення результатів дослідження полягає в створенні на базі Теробовлянського НВК структурного підрозділу «команди супроводу» регіонального масштабу з інклюзивної освіти; розробці пакета діагностичних методик та комплексу корекційно-розвивальних занять для кожного компоненту системи формування ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати його в практичній діяльності» у дітей з особливими освітніми потребами; впровадженні індивідуальних карт розвитку та психолого-педагогічного супроводу формування в учнів з особливими освітніми потребами ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій та здатність застосовувати його в практичній діяльності».

База експерименту – «Теробовлянський навчально-виховний комплекс». Термін проведення експерименту: 2018 – 2023 рр.

Етапи проведення експерименту :

I. Організаційно-підготовчий етап (червень 2018 р. – серпень 2019 р.).

Мета: дослідити інноваційні підходи до формування в учнів компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати його в практичній діяльності» відповідно до Закону про освіту, Державного стандарту базової та загальної середньої освіти дітей з особливими освітніми потребами; розробити проект системи формування в учнів Теробовлянського НВК компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати його в практичній діяльності»; створення освітньо-реабілітаційного округу інклюзивного навчання.

II. Діагностико-проектувальний етап (вересень 2019 р. – серпень 2020 р.).

Мета: виявити особливості розвитку пізнавального, мотиваційно-особистісного розвитку та емоційно-вольової сфери в учнів Теробовлянського НВК як детермінанти формування ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати його в практичній діяльності»; розробити систему формування в учнів Теробовлянського НВК ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати його в практичній діяльності»; налагодження роботи освітньо-реабілітаційного округу інклюзивного навчання.

III. Впроваджувальний (формувальний) (вересень 2020 р. – серпень 2022 р.). Мета: впровадження системи формування в учнів Теробовлянського НВК ключової компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати його в практичній діяльності»; створення освітньо-реабілітаційного округу інклюзивного навчання.

IV. Контрольно-узагальнюючий (рефлексивний) (вересень 2022 р. – серпень 2023 р.)

Мета: оцінити результати роботи педагогічного колективу та команди психолого-медико-педагогічного супроводу Теробовлянського НВК з проблеми «Формування природничо-математичних компетентностей учнів, організація та координація взаємодії освітньо-реабілітаційних установ в умовах інклюзивного округу»

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Системні зміни освітнього процесу в Теробовлянському НВК покликані забезпечити стійкі позитивні результати в якості освіти, ефективно реалізувати Державний стандарт початкової освіти, вимоги Концепції «Нова українська школа», Державних стандартів в сфері формування особистості компетентного школяра, а саме: теоретичне оволодіння науковою та педагогічною термінологією щодо запровадження компетентнісного підходу; створення системи формування в учнів з особливими освітніми потребами компетентності «наукове розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати його в практичній діяльності»; створення команди психолого-медико-педагогічного супроводу освітньо-реабілітаційного округу інклюзивного навчання регіонального масштабу; підвищення професійної майстерності вчителів навчального закладу в умовах проведення дослідно-експериментальної роботи, активізація творчо-

пошукової діяльності; покращення організаційних, психолого-педагогічних умов для освітнього процесу Терехівлянського НВК; підвищення рівня навчальних досягнень, активної участі дітей у конкурсах, олімпіадах, змаганнях; підготовка випускника Терехівлянського НВК як творчої, інтелектуальної особистості, патріота України; по-новому сформувати в учнів наукове розуміння природи і сучасних технологій, здатність застосовувати їх в практичній діяльності, уміння і бажання вчитися, виховувати потреби та здатності до навчання протягом усього життя; розширення кола співпраці закладу із громадськими та державними організаціями, науковими установами;

Подальшою темою нашого дослідження буде організація на основі накопиченого досвіду консультативних послуг іншим закладам освіти з інклюзивною формою навчання щодо організації навчально-виховного процесу дітей з ООП.

Використана література

1. Бистрова Ю.О. (2013). Модель комплексного супроводу соціалізації дітей з обмеженими можливостями здоров'я в умовах експериментально-освітнього округу інклюзивного й спеціального навчання. *Формування культури здоров'я дітей різного віку з особливими потребами*: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. Лисичанськ: ООО «КИТ-Л». с. 12-15.
2. Десять компетентностей НУШ (2017). *Педрода: портал освітян України* URL: <https://www.pedrada.com.ua/question/325-yak-klyuchov-kompetentnost-novo-ukrainsko-shkoli>.
3. Концепція Нової української школи (2017). URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
4. Леонтьев А. Н. (1975). Деятельность. Сознание. Личность. М.: Политиздат. 348 с.
5. Наказ МОН України №586 (2001) URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/1/statti/3tataruncev/nakaz.htm.
6. Степаненко В.А. (2017). Формування ключових предметних компетентностей на уроках математики та природознавства / За редакцією Ю. Бережко. Суми. 9 с.

References

1. Bystrova, Yu.O. (2013) Model kompleksnoho suprovodu sotsializatsii ditei z obmezhenymy mozhlyvostiamy zdorov'ia v umovakh eksperymentalno-osvitnoho okruhu inkluzyvnoho y spetsialnoho navchannia. *Formuvannia kultury zdorov'ia ditei riznoho viku z osoblyvyu potrebamy*. Materialy Vseukrainskoho naukovopraktychnoho seminaru. Lysychansk: ООО «KYT-L», 12-15. [in Ukrainian].
2. Desiat kompetentnostei NUSh. (2017) In Pedrada: portal osvitian Ukrainy. URL: <https://www.pedrada.com.ua/question/325-yak-klyuchov-kompetentnost-novo-ukrainsko-shkoli>. [in Ukrainian].
3. Kontseptsiiia Novoi ukrainskoi shkoly. (2017) URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>. [in Ukrainian].
4. Leont'ev, A. N. (1975) Dejatel'nost'. Soznanie. Lichnost'. M.: Politizdat. [in Russian].
5. Nakaz MON Ukrainy №586 (2001). URL: https://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/1/statti/3tataruncev/nakaz.htm. [in Ukrainian].
6. Stepanenko, V.A. (2017). Formuvannia kliuchovykh predmetnykh kompetentnostei na urokakh matematyky ta pryrodnavstva / Za redaktsiieiu Yu. Berezhko. Sumy, 1-9. [in Ukrainian].

Быстрова Ю.А., Архитко О.В. Опытнo-экспериментальная работа по формированию естественно-математической компетентности учащихся с особенными образовательными потребностями

В статье освещены этапы и структуру регионального эксперимента, посвященного формированию естественно-математических представлений у учащихся общеобразовательных школ и учебно-реабилитационных центров как ключевой компетентности новой украинской школы (НУШ). В рамках эксперимента создан образовательно-реабилитационный округ инклюзивного обучения. На базе Терехівлянського УВК создана команда психолого-педагогического сопровождения всех учреждений округа с инклюзивной формой обучения. На основе накопленного опыта работы с детьми с особыми образовательными потребностями, коллектив учреждения будет осуществлять квалифицированные консультационные услуги другим учебным заведениям с инклюзивной формой обучения по организации учебно-воспитательного процесса детей с ООП и формирование у них естественно-математических компетенций.

В статье прописано этапы эксперимента: организационно-подготовительный, диагностико-проектировочный, внедренческий (формовочный) и контрольно-обобщающий (рефлексивный). Определены компоненты ключевой компетентности «научное понимание природы и современных технологий и способность применять их в практической деятельности» и обозначены его основные задачи.

Формирование компетентности станет фундаментом дальнейшей успешной социализации и адаптации детей с особыми образовательными потребностями в обществе.

Ключевые слова: инклюзивный округ, ключевые компетентности, дети с особыми образовательными потребностями (ООП).

Bystrova Yu. O., Arkhitko O. V. Research and experimental paper on the formation of natural and mathematical competences for students with special educational needs

The article describes the stages and structure of the regional experiment devoted to the formation of natural and mathematical insights among students of secondary schools, as well as educational and rehabilitation centres, as the key

competences of the new Ukrainian school (hereinafter NUS). As part of the experiment, we created the educational and rehabilitation neighbourhood of inclusive education. At the premises of Terebovlia Educational Complex, we formed a team of psychological and pedagogical support for all neighbourhood institutions with inclusive form of training. The activity of the team will ensure the complexity and continuity of diagnostic and correctional, social, psychological and pedagogical, physical, medical and rehabilitation assistance to create optimal conditions for the development of students with special educational needs and their effective integration into society. The creation of such a team will enable psychological and pedagogical support of correctional training and guidance of children with special educational needs, who study in inclusive educational environments of pre-school and secondary schools of Ternopil Oblast. Basing on extensive experience of working with children with special educational needs, the staff of the establishment will provide qualified advisory services to other educational institutions with inclusive learning for the organisation of the educational process of children with special educational needs and formation of their natural and mathematical competences.

The article presents the stages of the experiment, i.e.: organisational and preparatory, diagnostic and planning, conducting (forming) and control-generalising (reflexive) ones. The authors outlined the components of key competence, namely "scientific understanding of nature and modern technologies and ability to apply them in practice" and defined the main tasks as follows: development of person-centred sphere of children of the institution; provision of cognitive development and differentiated approach to each student taking into account their psychophysical possibilities; development of the emotional and volitional sphere of children with special educational needs; the development of the motivational and personal sphere of the students of the Terebovlia Educational Complex and neighbourhood schools; provision of correctional and diagnostic approach to children with special educational needs.

The acquirement of competence will become the foundation for further successful socialisation and adaptation of children with special educational needs in society.

Key words: inclusive neighbourhood, key competences, children with special educational needs.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2018 р.

Статтю прийнято до друку 15.12.2018 р.

УДК 376.1-056.36-053.4

Боряк О.В. oksana_boriak@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

У статті презентовано педагогічну технологію формування та корекції мовленнєвої діяльності молодших школярів із інтелектуальними порушеннями, алгоритм її впровадження. Запропоновану технологію покладено в основу функціональної системи формування та корекції мовленнєвої діяльності учнів підготовчих – четвертих класів із легким та помірним ступенем розумової відсталості.

Апробація ефективності процесу формування та корекції мовленнєвої діяльності, а також педагогічна інтерпретація можливостей використання корекційно-формуального навчання в освітньому процесі спеціальних закладів загальної середньої освіти сприяло розробленню педагогічної технології та визначенню науково-методичних засад її реалізації.

Урахування індивідуальних психофізичних можливостей учнів забезпечує оптимальну динаміку розвитку мовленнєвої діяльності, зміст навчання передбачає варіативність його використання в початковій школі (на основі можливості перерозподілу навчального матеріалу). Дотримання алгоритму поетапного формування та корекції як основи розвитку мовленнєвої діяльності розглядається з точки зору урахування пізнавальних та мовленнєвих можливостей дітей із інтелектуальними порушеннями.

Ключові слова: спеціальні заклади загальної середньої освіти, діти з інтелектуальними порушеннями, молодший шкільний вік, функціональна система формування та корекції мовленнєвої діяльності, педагогічна технологія.

Процес формування та корекції мовленнєвої діяльності, а також педагогічна інтерпретація можливостей використання корекційно-формуального навчання в освітньому процесі спеціальних закладів загальної середньої освіти (СЗЗСО) сприяло розробленню педагогічної технології та визначенню науково-методичних засад її реалізації. Запропонована педагогічна технологія була покладена в основу формуально-корекційного блоку навчального експерименту апробації функціональної системи формування та корекції мовленнєвої діяльності дітей із інтелектуальними порушеннями молодшого шкільного віку (ДІП МШВ) – учнів підготовчих – четвертих класів з легким та помірним ступенем розумової відсталості.

Сьогодні серед наукових досліджень педагогічного спрямування спостерігається стійка тенденція поширення поняття «педагогічна технологія». Існують певні варіанти його трактування.

Технологія – це сукупність прийомів, що використовуються в певній справі, майстерності,